

2. Про затвердження Порядку проведення первинної оцінки стану імплементації актів права Європейського Союзу (acquis EC). Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Форма типового документа, Звіт від 28.02.2023 р. № 189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189-2023-%D0%BF#Text>

3. Биков І.О. Еволюція національної податкової системи в контексті наближення податкового законодавства України до стандартів Європейського Союзу. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 10. С. 671 – 673. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-10/162>

4. Іванова О.В. Напрями адаптації податкового законодавства України до законодавства ЄС. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 5. С. 242-248. URL: http://www.lsej.org.ua/5_2019/72.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-23>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ ДЕРЖАВИ

Омельчук В. М.

аспірант кафедри юриспруденції

Чернівецький інститут

Міжнародного

гуманітарного університету

м. Чернівці, Україна

Забезпечення реалізації корпоративних прав, що належать державі, є важливим елементом ефективного управління державними активами. У багатьох країнах світу цей процес базується на чітких правових та адміністративних механізмах, які спрямовані на забезпечення прозорості, ефективності та підзвітності державного управління корпоративними правами. У контексті України це питання набуває особливої актуальності в умовах триваючих реформ та євроінтеграційних процесів. Адаптація зарубіжного досвіду до українського законодавства може стати важливим кроком у підвищенні ефективності державного управління корпоративними правами, а також сприяти вдосконаленню механізмів контролю та нагляду за діяльністю державних підприємств та акціонерних товариств, де держава є власником частки. Аналіз принципів, які застосовуються в контексті адміністративно-правового забезпечення корпоративних прав держави

дозволить виявити найбільш ефективні підходи та механізми, які можуть бути імplementовані в українську правову систему з урахуванням національних особливостей та правових традицій.

Зазначимо, що корпоративні права держави – це сукупність майнових і немайнових прав, які належать державі як власнику акцій, часток чи паїв у статутному капіталі господарських товариств або інших корпоративних утворень [1, с. 34]. Ці права надають державі деякі можливості та повноваження. Зокрема, державі дозволяється брати участь в управлінні компанією, отримувати частку прибутку у вигляді дивідендів, а також реалізовувати інші права, пов'язані з участю у корпоративних відносинах [2].

Адміністративно-правове забезпечення корпоративних прав держави ґрунтується на ряді ключових принципів, які спрямовані на забезпечення ефективного управління, прозорості та підзвітності державних активів. На наш погляд, доцільно виділяти такі основні засади, які виділяються в законодавстві зарубіжних країн:

1. *Принцип прозорості*, що вимагає від держави забезпечення відкритості та доступності інформації щодо володіння, управління та використання корпоративних прав. Прозорість сприяє підвищенню довіри до державного управління і знижує ризики корупції та зловживань. У багатьох країнах, зокрема в Скандинавії, законодавство передбачає публікацію річних звітів та аудиторських висновків щодо діяльності державних компаній і державних холдингів.

2. *Принцип підзвітності*. Держава повинна бути підзвітною перед суспільством за управління корпоративними правами. Це передбачає наявність механізмів контролю з боку парламенту, громадськості та інших наглядових органів. Наприклад, у Великобританії звіти про управління державними активами підлягають обговоренню в парламенті, що дозволяє забезпечити контроль з боку суспільства.

3. *Принцип ринкової ефективності*. Управління державними корпоративними правами має здійснюватися з урахуванням ринкових умов і з метою отримання максимальної економічної вигоди для держави. Це означає, що держава повинна діяти як ефективний інвестор, орієнтуючись на досягнення прибутку та економічного зростання. У Сінгапурі цей принцип реалізується через діяльність державних інвестиційних холдингів, які працюють на ринкових засадах.

4. *Принцип стратегічного планування*. Держава повинна чітко визначати стратегічні цілі та пріоритети в управлінні корпоративними правами. Це включає розробку довгострокових стратегій, які враховують національні інтереси, економічну безпеку та потреби суспільства. Наприклад, у Норвегії стратегічне планування є важливою складовою управління Державним пенсійним фондом.

5. *Принцип незалежності управління.* Управління державними корпоративними правами має бути захищене від політичного тиску і втручання. Це забезпечує прийняття економічно обґрунтованих рішень і знижує ризики політичної заангажованості. У Німеччині та Фінляндії існують незалежні наглядові ради, що забезпечують об'єктивність у прийнятті рішень щодо управління державними активами.

6. *Принцип соціальної відповідальності.* Держава повинна враховувати соціальні наслідки своєї діяльності в управлінні корпоративними правами. Це включає підтримку національних робочих місць, захист навколишнього середовища та інші соціально важливі аспекти. У багатьох країнах соціальна відповідальність є інтегрованою частиною стратегії державного управління корпоративними правами.

Вважаємо, що зазначені принципи формують основу для ефективного адміністративно-правового забезпечення реалізації корпоративних прав держави, сприяючи досягненню економічних та соціальних цілей, а також забезпеченню стійкого розвитку національної економіки. Таким чином, одним із шляхів адаптації чинного українського законодавства до вимог ЄС, може бути також імплементація зазначених засад в українське законодавство та реформування загалом системи адміністративно-правового забезпечення корпоративних прав держави з огляду на вказані принципи. Окрім того, Україна повинна активніше впроваджувати й інші міжнародні правові норми, такі як Принципи відповідального інвестування ООН (UN PRI), Принципи корпоративного управління ОЕСР, та інші міжнародні документи, що регламентують ефективне управління корпоративними правами держави. Впровадивши нові правила управління державними активами, Україна не тільки підвищить прозорість та ефективність управління, але й інтегрує найкращі практики, які вже довели свою ефективність у країнах з розвиненими економіками.

Література:

1. Смітюх А. В. Корпоративні права та корпоративні паї (частки): теоретико-правові засади. Дис. докт юрид. наук. Одеський національний університет імені П. Мечникова, 2018. 561 с. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e7e74c48-d0d8-4f76-bae1-d4e750120935/content> (дата звернення: 09.09.2024)

2. Ковалишин О. Р. Судовий захист корпоративних прав. Автореф. дис. канд. юрид. наук. Київ. НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України). 21 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0413U004189> (дата звернення: 09.09.2024)